

LIETUVOS
POLITINIŲ
KALINIŲ IR
TREMŲ SAJUNGOS

TREMŲ

2003 m. gruodžio 4 d.

Nr. 49 (578)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

Dėl grėsmės Lietuvos laisvei

Seimo nario, buvusio aukščiausio valstybės pareigūno Vytauto LANDSBERGIO pareiškimas

Esame slibino gniaužtuose. Po 12 metų visuomenės dezintegracijos ir kiršinimo, po daugelio vyriausybės ekonominių ir socialinių klaidų, niekam negynus tinkamai žmogaus teisių ir suvešėjus dar didesnei negu sovietmečio korupcijai, mūsų neatspariai ir manipuliuojamai visuomenei gali būti primestas neofašistinis arba Rusijos tipo režimas. Tam tarnaus svertais pinigais išlaikomos populistinės partijos, viena net su imperijos herbu, o kita vertus, silpna vykdomoji ir teisminė valdžia, totaliai pasiduodantys du ar trys laikraščiai. Šie už Rusijos agentūrų pinigus jau spausdina didžiuliais tiražais specialaus turinio – totalitarinio šmeižto ir kompromitavimo – laikraščius. Neatsilikis nė pavieniai asmenys – ambicingos politinės prostitutės. Senųjų komunistų valdoma leidykla neatsitiktinai išleido pamišėliško šmeižimo kupiną „Durnių laivą“. Pasakyti, kad šią knygą iš keršto parašė girtas stribas, dabar jau būtų pernelyg paprasta. Tokiu „laivu“ vadinama mūsų šalis, kuri per kraujo auką išsikovojo trapią nepriklausomybę dabar lyg nesuivokdama stebi, kaip ją ryt-poryt pavers Kremliaus tarnaitė.

Visuomenė šiandien yra

sustiprintai veikiama visokeriopo dvasinio ardymo ir gali būti paversta avinėlių banda, kuri noriai judės į nepriklausomybės skerdyklą. Kad nesipriešintų, visiems pažadėta po agurką. Blogiausias dalykas, kad paspartintai dezintegruojama valstybės valdžia. Pagal Konstituciją, aukščiausiąją parlamentinės respublikos valdžią – Seimą kasdien viešai žemina ir šmeižia antroji grandis – prezidentas.

Seimo nurodymas nesikišti, nedaryti spaudimo ir nedaryti įtakos prezidentūros skandalą tiriančios komisijos darbui ignoruojamas ligi pat paskutinės valandos, prieš pat surašant išvadą, kad spaudimu aplinką dar stiprintų prezidento vadovaujama Valstybės gynimo taryba. Ji niekaip nebegali ginti valstybės nuo prezidento sėbrų.

Už garbingą Lietuvą

Lapkričio 30 d. Vilniuje buvo suorganizuotas mitingas, į kurį iš Panevėžio, Švč. Trejybės bažnyčioje išklause šv. Mišių ir palaiminti kanaun. B. Matulaičio, išvyko penki autobusai – 224 žmonės. Prieš 14 val. prie Vilniaus Arkikatedros su plakatais ir vėliavomis jau buvo susirinkę apie 4000 Lietuvos piliečių. Visi patraukė Gedimino prospektu į Nepriklausomybės aikštę.

Iš viso mitinge dalyvavo apie 5000 žmonių. Labai malonu, kad buvo nemažai jaunimo. Nors buvo sutelkta policija, renginys vyko labai ramiai ir kultūringai. Mitingą pradėjo mūsų visų gerbiamas prof. V. Landsbergis. Jis

Sąjūdžio sukviestieji mitingą pradėjo nuo Vilniaus Arkikatedros

sakė, kad gyvename sunkiu laikotarpiu, kada be atvangos meluojama. Iš nuolatinio melo „kalami“ dideli pinigai. Ne juokai – tiek investuota prezidento rinkimams! O jei-

Neišduokim Lietuvos

Lietuvos Sąjūdžio Kauno tarybos pirm. pavad. Zigmo TAMAKAUSKO kalba, pasakyta Kauno įgulos karininkų ramovėje minint Lietuvos Laisvės šauklio, aktoriaus ir poeto Kęstučio GENIO 75-ąsias gimimo metines

Štai ir atėjo Tavo 75-asis gimtadienis. Deja, Tavęs jau nebėra – prieš 7 metus iškeliausiai į Amžinojo Tėvo namus. Tačiau Tavo veržli dvasia liko su mumis. Ji turėtų būti mums visiems pavyzdys, ypač šių dienų gyvenimo sukuriuose, kada, rodos, taip

trūksta tikrumo, kada į žmogaus širdį veržiasi abejingumas, materialinio godulio kandis. Tačiau matydamas Tavo žvilgsnį, Tavo sparnuotą rankų mostą, girdėdami Tavo žodžių – poezijos posmų aidus, raginančius žmogišką prisikėlimą iš kasdienybės dulkių, skelbiančius Tikėjimą, Meilę ir Viltį, pasidarai lyg pats stipresnis, nors visa tai gal jau daug kartų girdėta, išbandyta, pamiršta...

Bet nuolat vėl atrandama.

Labai svarbu nenusigręžti nuo savo savasties, atrasti savyje Tėvynę, turėti ją, kaip ir Tu turėjai, savo širdyje. Turėti gyvąją Tėvynę, išėjusią iš tamsos su Sąjūdžio banga, su tuo trikampio ženklu, kuris toks panašus į mūsų baltiškos

kultūros žmogiško kelio simbolinę prasmę. O gal ir į Apvaizdos Veido visamatančią akį, kuri Tave lydėjo per to pačio žmogiško gyvenimo vingius, kad nepaklystum, kad rastum savo tiesų kelią, vedantį per tikėjimą ir nuveiktus gražius darbus į tą pačią Apvaizdą, į kūrybines galias, į Lietuvą, į žmogiškosios širdies pažadinimą auginti Gerumo daigus.

(keliami į 5 psl.)

somybės aikštę užtvindžiusi minia vieningai atsakė: „Yra“. V. Landsbergio teigimu, visi valdžiusieji Lietuvą turi prisimti kaltę dėl šalies gyventojų skurdo ir nusivylimo.

K. Uoka skelbė apkaltą R. Paksui. Istorijos mokslų dr. A. Tyla sakė, kad šiandien Lietuva stovi ties bedugne. „Baisu pagalvoti, kas bus, jeigu nebus paskelbta apkalta R. Paksui“, – sakė jis ir taip pat pareikalavo atsistatydinti bei „palikti švnią prezidentūrą“. Laisvės kovų dalyvių vardu žodį tarė Algimanto apyg. vadas Jonas Kadžionis.

LPKTS pirmininkas, Seimo narys dr. Povilas Jakučionis mitinge kalbėjo:

(keliami į 2 psl.)

Aktualijos

■ Tėvynės sąjungos-konservatorių frakcija Seime išnagrinėjusi LR Seimo laikinosios tyrimo komisijos dėl galimų grėsmių Lietuvos nacionaliniam saugumui išvadas ir prieinamą tyrimo medžiagą priėmė sprendimą kartu su kitomis Seimo frakcijomis dėl sulaužytos Prezidento priesaikos inicijuoti LR prezidentui R. Paksui apkaltos procedūrą.

Vis dėlto TS frakcija ir toliau laikosi jau anksčiau partijos suvažiavime pareikštos nuomonės, kad geriausia išeitis valstybei būtų kuo greitesnis prezidento R. Pakso atsistatydinimas.

■ Kaune, prie „Ūkininko patarėjo“ redakcijos (Gedimino g. 27), tęsiasi pilietinė akcija-piketas. Piketo tikslas – neleisti spausdinti netiesą apie prezidento skandalą skleidžiančio laikraščio. Ši dezinformuojanti propagandinė laikraštį finansuoja J. Borisovas. Beje, dalis laikraščio specialiojo priedo „Tvarka bus?“ bus platinama ir Rusijoje.

■ Krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius paragino negąsdinti pasaulio ir savęs, kad Lietuva nesugeba užkirsti kelio grėsmėms, kurioms yra jautrios trečiojo pasaulio šalys, bei neprisiimti kalčių, kuriomis niekas nekaltina.

■ Lietuvos mokslininkai ir visuomenės veikėjai paragino prezidentą R. Paksą „nemanipuliuoti užsienio politikos korta“ ir atidėti suplanuotą vizitą į JAV. Amerikos lietuvių bendruomenė taip pat ragina nevykti į Ameriką.

■ Dešimčiai pakistaniečių, sulaikytų lapkričio pabaigoje Rygoje siekiant užkirsti kelią galimai teroro akto grėsmei, teks būti Latvijoje tikriausiai iki metų pabaigos, kol bus patikrinta, ar jie nesusię su anksčiau įvykdytais teroro aktais.

■ Dauguma irakiečių labai nepasitiki šalį okupavusia JAV vadovaujama koalicija, nors ir džiaugiasi Sadamo Huseino nuvertimu.

■ ES pirmininkaujanti Italija pasiūlė iki 2009 metų palikti Nicos sutartyje numatytą balsavimo tvarką ir tokiu būdu atidėti opaus balsavimo galių klausimo sprendimą, keliantį daugiausia ginčų derybose dėl galutinio ES Konstitucijos projekto teksto.

Vytautas LANDSBERGIS

Dvokiantis valgis

Sunku kalbėti apie ką nors kita – tik apie šitą, apie bjauriausias pastangas priešinti žmones dėl vieno susitepusio intereso.

Antai gana įdomioje laidoje žurnalistas R.Paleckis bandė įkalti LTV žiūrovams, kad Lietuva yra neva skilusi kaip tik pusiau. Į Daukanto aikštę atseit atėjo mitinguotojai prieš R.Paksą, jų buvo gal apie 3000, o Štusauskas atsivežė porą šimtų, ir štai jums „dvi Lietuvos“, štai vėl broliis pakels ranką prieš brolii, lietuvis pralies lietuviu kraują... Beveik pašiurpome.

Klausiausi ir galvojau: kam taip kalbama, gal kad po mėnesio tokių kalbėjimų iš tikrųjų panašiai pasidarytų. Įkalbinėja štai, kad Lietuva skilusi, dvi dalys, dvi „teisybės“, lyg patys norėtų tokio skilimo. Taip buvo keliami pilietiniai susirėmimai Balkanuose – aure, ten tavo kaimynas, ilgai gerai sugyvenote, bet jis gali tapti tavo priešu, tai žiūrėk iš papildų atšalusiomis akimis ir ginkluokis, tikriausiai teks muštis. Praeina pusmetis tokių įkalbinėjimų, ir pradeda kaimynai muštis, šaudytis, nežinia iš kur kyla neapykanta.

O juk nesąmonė gąsdinti kraujais, šiandien dar nesąmonė. Niekas neketino ten kelti rankos prieš Štusauską

ar pralieti kokios jo tetulytės kraujo, nebent pats būtų mėginęs kelti muštynes.

R.Paksas kursto, tai tiesa. Paskelbtą medžiagą vadina sąmokslu, niekina Seimą ir graso jį „paleisti“, nors neturi tam nei konstitucinių galių, nei priežasties, nebent ateitų su Štusausko gauja ir dar kokia „Jedinstva“. O priežastis, tiesa, yra. Tai šavas kailis, dėl kurio galima Lietuvą ne tik pajuokos objektu daryti, bet ir į nelaimę stumti. Yra ir vargstanti Lietuvos dalis, tai tikra ir skaudi aplinkybė, kuria galima nesąžiningai žaisti.

Bet į provokatorius mušeikas, jeigu atsirastų, yra vaisių jau nuo anų didžiųjų Sąjūdžio mitingų, kuriais ėjom į Nepriklausomybę. Nereikia su jais muštis, o tik atsitraukti, izoliuoti, kad liktų vieni, ir tegu sau plūstasi. Taip laimėdavom, ramiu tvirtumu stovėdami už savo Tėvynę.

Susirinkę Vilniuje, Nepriklausomybės aikštėje, į kur pakvietė Lietuvos Sąjūdis, pasikalbėjom, ar vertinam garbingą Lietuvą, ar sutinkam turėti negarbę. Sąjūdis pakvietė Laisvės kovotojus, nes vėl grėsmė, ir tą jaunimą, kuriam ne vis tiek, ar gyvensime laisvoje, ar borisovų ir almaksų valdomoj Lietuvoje.

O išvakarėse kažkuri juodaplaukė ir maloniai pasikvė-

pinusi žiniasklaida paklausė manęs, kaip aš vienu sakiniu apibūdinačiau dabartinę padėtį: „specai“ iš Maskvos vėl atvažiavę dirba, kaip apmulinti lietuvių tautą, o prezidentas važinėja ir kelia įtampą? Aš atsakiau nė negalvodamas: „Valstybės išdavimas“. – „Ar galiu jus cituoti?“ – dar klausė žiniasklaida. – „Galit.“

Tai buvo „Lietuvos žiniose“. Ir vėl sakau, kad daugiau žmonių išgirstų. Dar Lietuvoje ne visai Rusijos prezidentūros teroras ir cenzūra. Dar diktatoriui Borisovui būtų kas veikti.

Vienas geras pažįstamas iš Amerikos, tikras lietuvis, be jokių štusauskių įtarimų, papasakojo man telefonu gerą žydišką anekdotą. Apie neturtingą žydų šeimą, kuri net elektros neturėjo, todėl moteriškė virė šeimai košę tamsoje. Ir kai pastatė puodą ant stalo, visi žvakės šviesoje pamatė, kad košė išvirta naktiniame puode. Nubėgo pas rabiną klausti, ar valgis košer, ar galima valgyti. Tikros išminties žmogus atsakė: valgyt galima, bet juk dvokia!

Todėl veltui dabar kai kurie stengiasi laimėti laiko tokiais klausimais: nustatykit per prokuratūrą, ar aš kaltas, ar aš košer. Prezidentūra blogai kvepia, ir jos autoritetą pažemino ne Seimas, o tie, kurie buvo ten, prezidentūroj, taip gerai įsitaisę su didelėmis vilnimis užvaldyti ir dar savaip engti sudergtą Lietuvą.

Edmundas SIMANAITIS

Prezidento Dž. Bušo lenta pakibo ant plauko

Pritvirtinta prie Vilniaus rotušės sienos lenta skelbia, kad JAV prezidentas Dž. Bušas pernai, lapkričio 23 d., čia ištarė viltį ir pasitikėjimą stiprinančius žodžius: „Visi, kas pasirinko Lietuvą savo priešu, taps Jungtinių Amerikos Valstijų priešu.“ „Paksogeito“ skandalas stipriai paklibino šio teiginio realizavimo galimybę.

Laikinoji komisija pagaliau paskelbė išvadas. Jos iš esmės neatskleidė nieko nauja. Išvalgesni politikai, o ir šiaip besidomintys politika piliečiai jau po prezidento rinkimų numatė ryškėjančių valstybės saugumui grėsmių užuomazgas. Lietuvos bręstančiai demokratijai šios išvados negailėstingai žiaurios. Nustatyta, kad prezidentas buvo ir iki šiol yra pažeidžiamas. Valstybės vadovui, kuris „sprendžia pagrindinius užsienio politikos klausimus“ (Konstitucijos

84 str. 1), didelę įtaką darė ir tebedaro valstybine kalba nekalbant J. Borisovas. Tai sudaro grėsmę valstybės saugumui – taip byloja išvada.

Pravartu priminti, kad prezidentas drauge yra ir „vyriausiasis valstybės ginkluotųjų pajėgų vadas“ (Konstitucijos 140 str.), deja, jau nepajėgiantis atsikratyti J. Borisovo įtakos. Iš kokios šalies gauna instrukcijas J. Borisovas ir kokiai spec. tarnybai atsisikaitinėja – neverta spėlioti. VSD slaptose pažymose, be jokios abejonės, šis momentas negalėjo likti nenušviestas. Būtent pastaroji aplinkybė yra tragiškai pikantiška ir sukrečiančiai pamokanti. Lietuvos istorijoje tai pirmas atvejis, kai svetimos šalies spec. tarnyba sugeba „demokratinio būdu“ laimėti rinkimus ir faktiškai pradeda „šokdinti“ vieną iš aukščiausių

šalies valdžios institucijų - prezidentūrą. O kokį šiuo atveju vaidmenį J. Borisovas skirtų nominaliniam „vyriausiajam ginkluotųjų pajėgų vadui“?

Verta pamąstyti, ar Amerika gintų valstybę, kurios vadovą išrinko tauta, o pats lyderis pasirodytų besąs supančiotas į(si)pareigojimų nusikaltėlių struktūroms, šešėlinės ekonomikos bosams, o gal ir neįvardintoms svetimoms „tarnyboms“ ar „struktūroms“.

Tikriausiai Seimo nariai pareikš valstybės vadovui kaltinimų ir dėl prezidento priesaikos „būti lygiai teisingam visiems“ (Konstitucijos 82 str.) sulaužymo.

(keliami į 1 psl.)

Už garbingą Lietuvą

(atkelta iš 1 psl.)

„Rolandas Paksas privalo atsistatydinti nelaukdamas apkaltos! Jei jis ilgai rūstins tautą, gali tekti išbėgti pro užpakalines duris kaip Eduardui Ševardnadzei. R.Paksas savo ir savo artimiausių padėjėjų elgesiu įžeidė tautą ir pažemino LR prezidento institucijos garbę. Lietuvai nereikia prezidento be garbės ir pasitikėjimo.“

Prieš 20 metų JAV prezidentas Ričardas Niksonas atsistatydino ir išliko garbingas žmogus, nors tada ne jis pats pastatė „blakes“ varžovo rinkimų štabe. R.Niksonas nenorėjo būti prezidentas be garbės ir be piliečių pasitikėjimo. Jis nebuvo cinikas. E.Ševardnadzė taip pat pasitraukė.

Ar Rolandas Paksas – ne toks žmogus? Jis tvirtina, kad nesitrauks, kad neis į Seimo komisiją. Į žurnalistų klausimus jis neatsako arba atsako puse lūpų su nutylėjimais. Nes jis atseit „pateptasis“. Kas ir kuo jį „patepė“? Ar tas, kuris „patepė“ ir „patapšnojo“?

R.Paksas sakosi atsakysiąs į visus žmonių klausimus. Jis važiuoja į slaptus iš anksto neskelbtus susitikimus su savo partiečiais ir atsako tik į jų klausimus. Ar tik libdėmai Lietuvoje žmonės?

R.Paksas atleido savo patarėjus kaip atpirkimo ožius. Kitus jam parenka Algirdas Brazauskas ir Artūras Paulauskas. A.Brazauskui tai patinka. Bet ar patinka Lietuvai „kišeninis“ prezidentas, net jei jis persėda iš J.Borisovo į „tėvelio“ A.Brazausko kiše-

nė? Tikrai ne!

Po visų machinacijų paviešinimo R.Pakso ir jo partijos reitingai krenta. Bet kaip ant mielių kyla Viktoras Uspaskichas. Labiausiai lietuvių myli J.Borisovo, V.Uspaskicho ir I.Paleičiko remiamas partijas. Lyg jie būtų mesijai, tikrieji gelbėtojai. Ar lietuviai jau visai galvas pametė, jei tiki tik netikrais pranašais ir apsimitėliais? Tų trijų „bogatyrių“ pinigai ne nuosavi, juos duoda RF spec. tarnybos. O „bogatyriai“ juos tik dalija.

Rusijos imperininkams nesvarbu, kuri jų pinigais remiama partija laimės. Kiekviena turės „atidirbti“ – ginti Rusijos interesus. Dabar jau ne tik Lietuvoje, bet ir Europos Parlamente. Tokių požiūmių jau matosi.

Gerbiemieji, artėja rinkimai, būkime akylūs ir budrūs, saugokimės akiplėšų, cinikų, melagių – netikrų pranašų!

Mitinguotojai laikė plakatus su užrašais: „Paksas ir Brazauskas – Lietuvos gėda“, „Paksą - lauk! Garbingai Lietuvai reikia garbingo Prezidento“, „Lietuvos neparduosit!“

O R.Pakso vardo paminėjimas buvo sutinkamas šūkiu: „Gėda!“, „Paksai - lauk!“

Kreipimuisi į visus Lietuvos žmones buvo pritarta šauksmais ir ovacijomis. Prof. V.Landsbergis buvo paprašytas pradėti Lietuvos himną.

Į namus išvažiuoju pakiliai ir ryžtingai nusiteikę.

Laisvės kovų dalyvis
Antanas ŠIMĖNAS

Nenurimkim

Lietuvos Sąjūdis lapkričio 30 dieną sudrebino sostinę tūkstančių neabejingų prezidentūros skandalui piliečių protestu ir reikalavimu R.Paksą atsistatydinti. Ar reikia laukti, kol baigsis žmonių kantrybė visoms neteisyboms? Lietuvos patriotinės – visuomeninės ir politinės – organizacijos siekia tautos gerovės, stiprios ekonomikos, politinės veiklos teisingumo, valstybės nepriklausomybės ir jos prestižo stiprinimo. Norėtusi priminti kai kuriuos klausimus, kurių sprendimas aktualus visiems norintiems sulaukti tiesos ir teisingumo pergalės.

Pasaulyje negirdėta ir nėra pateisinimo, kad tautos, dešimtmečius kovojusios už laisvę ir ją iškovojusios, va-

dovai, amžininkai ir palikuonys paliktų nepalaidotus Laisvės gynėjus. Kur sąžinė veikėjų, jų kaulais iškopusių į valdžią ir užrakinusių tuos kaulus kankinimų kameroje? Tuskulėnų kankiniai laukia nesulaukia amžinojo atilsio ir pagarbos.

Kada ir kur bus išpildyta piliečio ir krikščionio pareiga: mirusį palaidok?!

Tautos, net tos, kurioms neteko kovoti už išlikimą, turi savo didvyrių panteonus. Ką turime mes? Nejau tautos didvyriškumas nenusipelnė vietos, kur būtų pagerbiami visi kovotojai už jos laisvę, visos aukos, kur gimtosios žemės gėlės žiedą galėtų padėti jų bendražygiai, palikuonys, mus gerbiantys užsienio svečiai?

(keliami į 3 psl.)

Nenurimkim

(atkelta iš 1, psl.)

Kada ir kur bus toks paminklas Tautos didvyriams ir juos auginusioms Motinoms?

1940 m. liepos 11–12 naktis. NKVD suėmė apie du tūkstančius Lietuvos patriotų, tautos žiedą. 1941-ųjų birželio 14-oji. 34 tūkstančiai tremtinių. Areštai ir tremtys pokario metais. Jiems – vergo dalia, žudantis darbas. Rusijos platybėse daugėjo kasyklų, gilėjo šachtos, augo miestai. Vergų rankomis. Prarasti gyvenimo metai, palaužta sveikata. Retas grįžusiųjų iš GULAG'ų neturi invalidumo grupės. Nainkintas tautos genetinis fondas žudant dešimtis tūkstančių kovotojų su okupantais – partizanų.

1992 m. birželio 14 d. referendumo 68,95 proc. Lietuvos piliečių pasisakė, kad būtų atlyginta okupantų Lietuvai padaryta žala. Praėjo vienuolika metų. Jokių rezultatų. Dešimtmečius trukusios vergijos padarytų nuostolių Rusija nenori pripažinti ir atlyginti. Kodėl nuolaidžiaujama ir šis klausimas nesprensdžiamas tarptautiniu lygiu, kaip Hagos tribunolas? Ne jau valstybės ekonomikai atkurti, jos piliečiams nereikalingos lėšos? Ar laukiama, kol išmirs nepamirštantys skriaudų?

Kada apie šį klausimą prabilisime visu balsu?

Skundžiamės didėjančiu nusikalstamumu, narkomanijos plitimu, pašlijusia dorove. Policijos priemonės nepajėgios sustabdyti šių reiškinių. Kol jaunosios kartos neauklėsime tėvynės meilės, pagarbos savo artimui dvasia, kol krikščioniškoji moralė neras kelio į vaikų mokymo programas – nieko nebus. Reikalinga tautinė mokykla, nebijanti mokiniams duoti dvasinio peno, ugdanti patriotiškumą, didžiavimąsi savo kraštu ir meilę jam.

Kada galėsime patikėti vaikus tokios mokyklos tokiems mokytojams, nesidangstantiems mokyklos depolitizavimo skydu, kada mokykla taps tikrai tautine, patriotiškumo, meilės Dievui ir Tėvynei židiniu, o mokytojai, nenorintys to mokyti, nebedarkys vaikų sąmonės?

Negražu negerbti to, kas gerbtina. Gerbti, kas negerbiama – šlykštu. Savo tautos budelio A.Sniečkaus viešas pagerbimas buvo spjūvis į veidą buv. tremtiniams, poli-

tiniam kaliniams, visiems Laisvės kovų dalyviams. Jo organizatoriai pasityčiodami naudojosi demokratijos teikiama laisve, kurią patys draudė okupantų durtuvais. Apdovanojami ordiniais slopinusieji tautos kovą už laisvę. Iškraipoma istorija. Spausdinami romanai ir straipsniai, šmeižiantys Laisvės kovotojus, liaupsinantys ir teisinantys tautos išdavikus. Valstybė turėtų tokius raševias tinkamai sudrausminti už istorinių faktų klatojimą. Tai jos pareiga.

Kada valstybė neleis spjaudyti į istorijos šulinį, iš kurio geria visa tauta?

Bausmė už nusikaltimą. Žmonija nerado veiksmingesnės priemonės nusikalstamumui stabdyti, teisingumui atstatyti. Žmonės, nusikaltę savo tautai, turi būti baudžiami, o ne skatinami valstybinėmis pensijomis – kaip stribai ir kiti okupacinių represinių struktūrų tarnai. Asmenims, bendradarbiausius su okupantais, šnipams, išdavikams, KGB agentams su vargu iškeltos bylos nepasiekia teismų arba juose tik pasityčiojama iš teisingumo.

Pavyzdys – MGB agento A.Urbono-“Žinomo”, išdavusio partizaną A.Ramanauską-Vanagą, nutraukta byla.

Matysime, kokios bausmės susilauks didžiulę žalą valstybei padarę prezidentūros ir Vyriausybės šulai. Kiek ji bus švelnesnė už bausmę eiliniam vagiui, padariusiam žalą eiliniam piliečiui?

Kada teisėsauga ims gerbti teisę įkūnyti teisingumą baudama kaltus, neieškodama būdų, kaip apeiti įstatymų stulpus?

Tai tik nedaugelis klausimų, bet ir jų sprendimas parodytų, kad mūsų valstybės valdžia dirba TEISINGUMUI.

Lietuvos Sąjūdis – tai visose partijose, sąjungose, organizacijose esančių geros valios žmonių, siekiančių gražios ateities savo žemei, saugančių jos gyventojų interesus, sąjunga. Nenurimkime, nenusigąskime blogybių gausumo, neleiskime joms vežėti. Tam mus kviečia ir Lietuvos Sąjūdžio 2003 m. lapkričio 29 d. Kreipimosi į Lietuvos piliečius baigiamieji žodžiai: “Budėkime ir vienykimės!”

Lietuvos Sąjūdžio tarybos pirm. pavad.
Algirdas BLAŽYS

Jau visiškai aišku, kad po to, kai Seimas didele balsų dauguma pritarė laikinosios komisijos, tyrusios grėsmes nacionaliniam saugumui, išvadoms, savo ruožtu eilinėje propagandinėje kalboje prezidentas vėl sumenkino komisijos išvadas ir pareiškė neatsistatydinsias. Svarstant komisijos išvadas Seime pasirodė, kad komunistai visada lieka tokie. Pavyzdžiui, vienas iš socdemų šulų buvęs vidaus reikalų ministras J.Bernatonis teigė nežiūrėjęs prezidento veiksmuose ir komisijos pateiktuose faktuose jokių nusikalstamų veiksmų. O vienas iš prezidentinės Liberalų demokratų partijos ideologų H.Žukauskas netgi sulygino prezidentą su nekaltu ėriuku, kurį puola gauja išalkusių vilkų... Nepaisant to, kad komisija pateikė daugybę medžiagos apie įtartinus prezidento ryšius su garsiąja Rusijos “Almax” firma, susijusia su specialiosiomis tarnybomis, bei jo faktišką priklausomybę įtartinai reputacijos rusų verslininkui J.Borisovui. Prezidento nekaltybės stogo ginti ir kiti buvę komunistiniai nomenklatūrininkai – V.Einoris, paskutinis “LTSR” komjaunimo sekretorius A.Macaitis, Baltarusijos “tėtušio” šlovintojas B.Brauskas. Jau nekalbant apie K.Prunskienę, J.Veselką ir V.Šustauską. Pastarasis netgi bandė įžeidinėti komisijos pirmininką A.Sakalą. Savo ruožtu A.Sakalas pažymėjo, kad jeigu komisijai tektų tirti paties A.Šustausko veiklą, tai išvados būtų dar įdomesnės nei tiriant prezidentūros skandalą.

Prezidentinės partijos veikėjas D.Barakauskas, taip pat dirbęs laikinojoje komisijoje, pateikęs nepritariančią A.Sakalo komisijos išvadoms re-

Rusijos gynybos ministerija kelia didžiulį triukšmą dėl to, kad Latvijoje Rezeknės aerodrome pradėjo veikti galingas radaras TPS-117, kurį pagamino JAV kompanija “Lokhid Martin”. Maskvos laikraštis “Tribuna” teigia, jog nuo šių metų pavasario didelė Rusijos teritorijos dalis atsidadė po karinio stebėjimo gaubtu, kai ir viename Estijos aerodromų pradėjo veikti toks pat amerikiečių gamybos radaras.

Rusijos generolai puola vos ne į isteriją teigdami, jog nuo šiol bus stebimi ir atpažįstami visi judantys objektai, esantys už 450 kilometrų ir 30 tūkst. metrų aukštyje. Šie radarai nustato skrendančių lėktuvų ir raketų aukštį

Ivykiai, komentarai

Jonas BALNIKAS

Apkaltos dvelksmas

zoliuciją, neigė joje konstatuotą pagrindinį teiginį, kad prezidentas buvo ir yra pažeidžiamas ir todėl tai kelia grėsmę valstybės saugumui. Daugelis net neabejoja, kad D.Barakauskas “rezoliuciją” surašė ir suredagavo profesionalūs teisininkai. Iš tiesų pačios prezidentūros atstovai pripažino, kad su privačia advokatų kontora “Baublys ir partneriai” prezidentas sudarė sutartį dėl “teisinio laikinosios Seimo komisijos išvadų įvertinimo”. Neoficialiais duomenimis, už tas paslaugas bus sumokėta mažiausiai 70 tūkst. litų. Žinoma, iš visų Lietuvos mokesčių mokėtojų kišenės.

O prezidentas irgi kruopščiai įrašytoje paskutinėje kalboje pakartojo jau daugybę kartų kartotus teiginius, jog laikinoji Seimo komisija dirbo iš anksto nusprendusi sunaikinti jį “moraliskai ir politiskai”. R.Paksas vėl pabrėžė, jog neatsistatydinsias iš pareigų. Jis taip pat kalbėjo, kad puolimą prieš jį pradėjo tos politinės jėgos, kurios išsigando jo pradėtų ryžtingų permainų. Kokios tai “ryžtingos permainos”, prezidentas, aišku, nepažymėjo, nes, išskyrus pigius populistinius pareiškimus, jokių permainų nebuvo, nebent aklas paklusnumas savo rėmėjui J.Borisovui.

Seimas 70 balsų dauguma patvirtino laikinosios komisijos išvadas, 16 buvo “prieš”, 10 “susilaikė”. Beveik iškart Seimo frakcijos ėmė skubiai rengtis prezidento apkaltai. Jau pradėtas rengti apkaltos iniciatyvos tekstas, kurį savo parašais numato paremti mažiausiai 60

Seimo narių. Kaip pažymėjo Liberalų ir centro frakcijos seniūnas Eligijus Masiulis, prezidentui atsisakant atsistatydinti, nesuvokiant, kad jis neišlaikė išbandymų valdžia, nelieka kitos išeities kaip pradėti apkaltą. O Tėvynės sąjungos narys prof. V.Landsbergis pabrėžė: “Turime priklausomą prezidentą nepriklausomoje valstybėje. Tai valstybės grovimas iš viršaus”.

Susidarius tokia situacijai kai kurie politologai bėgštuoja, kad užsitęsęs apkaltos procesas prezidentūros darbas taps neveiksnus, o tai labai pavojinga sparčiai artėjant lemiamam įvykiui, kai Lietuva už pusmečio turi tapti ES ir NATO nare. Žinomas politologas filosofas Vytautas Radžvilas pažymėjo, kad prezidentas nusprendė žengti pavojingu konfrontacijos keliu, toliau skaldo visuomenę, o tai kelia didelę grėsmę Lietuvos valstybei.

Beje, pastarosiomis dienomis pasaulio spauda skiria labai daug dėmesio įvykiams Lietuvoje. Didžiųjų Vokietijos ir Didžiosios Britanijos dienraščių antraštės gana iškalbingos: “R.Paksas susijęs su Rusijos nusikalstamu pasauliu”, “Lietuvos prezidentas Rusijos mafijos tinkle” ir pan. Negailėstingos Lietuvos prezidentui ne tik straipsnių ir komentarų antraštės, bet ir tų straipsnių tekstai. Dauge lyje Europos, JAV ir Kanados spaudos komentarų pažymima, jog šis skandalas yra didžiulis išbandymas Lietuvos demokratijai, o nuo jo sprendimo priklausys ir Lietuvos ateitis bei pasitikėjimas ja demokratiname pasaulyje.

Pučia grėsmės bauba

bei jų skridimo trajektoriją. Į Estijos radaro kontrolę patenka Leningrado, Pskovo ir Novgorodo sritys. O tai reiškia, kad visi šioje teritorijoje dislokuoti Rusijos ginkluotųjų pajėgų objektai bus nuolat stebimi. Pasak vieno aukšto Rusijos gynybos ministerijos pareigūno, ypač didelį Maskvos susirūpinimą kelia tai, kad Estijos radaras stebės elitinę Pskovo desantininkų diviziją, Krečevicų karinio transporto aviacijos pulką, tolimosios aviacijos pulką, bombonešių pulką Smuravjove ir kovinės parengties centrą Ostrove.

Laikraštis “Tribuna” at-

kreipia dėmesį, jog Latvijos ir Estijos radarai TPS-117 įeina į bendrą Lietuvos, Latvijos ir Estijos oro erdvės kontrolės sistemą “Baltnet”. Pabrėžiama, kad šios kontrolės sistemos iniciatorės yra Jungtinės Valstijos, konkrečiai – Pentagono “vanagai”.

Latvijos Rezeknės radaras yra už 50 kilometrų nuo Rusijos sienos. Jis kontroliuos ne tik Baltijos valstybių, bet ir vakarinę Rusijos dalį, įskaitant Maskvos sritį ir Baltarusijos oro erdvę. “Atrodo, kad Latvija nusprendė su amerikiečių pagalba apsiginti nuo Rusijos”, – rašo “Tribuna”.

(keliamą į 4 psl.)

Prezidento Dž. Bušo lenta pakibo ant plauko

(atkelta iš 4 psl.)

Šis konstitucinis reikalavimas yra esminės svarbos ir bene sunkiausiai įvykdomas. Bet tai jau atskira tema.

Atrodo, kad "artimojo užsienio" "centrai" jau seniai suvokė, kad R. Pakso korta mušta ir jo šansai išsilaikyti, o tuo labiau tesėti duotus šešelinėms struktūroms įsipareigojimus akivaizdžiai ir beviltiškai žlunga. Valstybės vadovo būtinąją sąlygą – moralinį autoritetą šuo ant uodegos nusinešė. Jei nepaneigiamų faktų spiriamas R. Paksas nesiryš atsistatydinti, tai artoks faktas nekels įtarimo, kad kišeni- nis prezidentas dar nepaleidžiamas, kad jis verčiamas "dirbti" toliau, tik šįkart ne pagal jau prisvilusį J. Borisovo scenarijų, o pagal "centro" generalinį sumanymą?

Sumaištį Lietuvoje stengiamasi palaikyti kiek įmanoma ilgiau. Ir toji sumaištis kuo triukšmingesnė, tuo daugiau vandens pilasi ant "centrų" malūno. Generalinio scenarijaus ašis – neleisti Lietuvai ištrūkti iš imperijos įtakos zonos. Nesunku nuspėti, kaip vertintų Vakarų partneriai Lietuvos pasirengimą integruotis į NATO ir Europos Sąjungą, jei "Paksogeito" skandalas nusitęstų iki kitų metų gegužės. Kaip visa tai atsiliėtų svarbiausiems Lietuvos užsienio ir vidaus politikos tikslams.

Šiuo atveju "Paksogeito" planuotojai nepralošia. Juk jau antras mėnuo, kai visos aukštosios valdžios institucijos įsuktos į skandalo karuselę. Net toks svarbus valstybės gyventojams klausimas – ki-

tų metų biudžetas dingio iš žiniasklaidos akiračio.

Neramumų planuotojai nepralaimėtų ir tuo atveju, jei dar kuriam laikui išliktų kišeni- nis, neoficialių rusakalbių patarėjų "konsultuojamas" prezidentas. Bet Lietuva labai daug prarastų. Mažiausi politiniai, moraliniai ir ekonominiai nuostoliai būtų tuo atveju, jei R. Paksas pats atsistatydintų.

Visuomenės susivokimas silpnėja nuo dezinformacijos, tiesos nutylėjimo ir melo, o ypač tada, kai jie pridengiami kilniais ir aktualiais socialiniais tikslais, pavyzdžiui, "prezidento programa", kurią "blogiečiai" trukdo realizuoti.

1940 m. lemtingąjį birželį šie dėmenys iš to paties "centro" paralyžiavo Pirmosios Respublikos vadovybės politinę valią. Valdžia buvo demoralizuota "penktosios kolonos" veiksmų ir prarado gebėjimą adekvačiai reaguoti į įvykius. Tuometinis valstybės vadovas, puikiai suvokdamas tikruosius "centro" siekius, neišdrįšęs ar negebėjęs nors paaiškinti tautai, kas iš tikrųjų dedasi, pasitraukė iš šalies. Tačiau pirmasis Respublikos prezidentas A. Smetona nemelavo, neapgauinėjo ir neturėjo jokių įsipareigojimų nei dekanozovams, nei borisovams, o prezidento aplinkai nederigavo smailytės.

Dž. Bušo lentos likimas pakibo ant plauko. Laikinoji komisija savo darbą atliko. Jos išvados turi lemiamos reikšmės tolesnei įvykių eigai. Dabar prasideda ne prezidento, o Seimo egzaminavimo metas, kurio vardas – apkalta.

Dėl PVM netaikymo už šildymą

Lietuvos Sąjūdžio Vilniaus mst. susivienijimo "Labora" susirinkimo prašymas

"SODROS" duomenimis, tik 2,1 proc. pensijų gavėjų gauna didesnes kaip 600 Lt pensijas, 8,5 proc. pensininkų gaunamos pensijos siekia 450-600 Lt. Per penktadalis - 21 proc. gyventojų gauna 320-380 Lt senatvės pensiją. Didžiausios dalies - 48 proc. visų pensijų gavėjų pensijos svyruoja tarp 230 ir 320 Lt. 3,4 proc. pensijų gavėjų tenkinasi 170-200 Lt pensija, 0,5 proc. - iki 170 Lt pensija, 0,4 proc. pagyvenusiu žmonių mokama tik iki 138 Lt.

Tai valdančiųjų partijų ir jų satelitų trejų metų darbo rezultatai rūpinantis žmonių gerove. Tai Seimo, Vyriausybės, Socialinės apsaugos ir darbo bei Finansų ministerijų – valdančiosios daugumos vizitinė kortelė.

2003 m. spalio 21 d. Seime buvo pristatytas 2004 m. biudžetas. Biudžetas pavadintas socialiai orientuotu. Tačiau skurdo mažinimo priemonių nedaug numatyta, o patalpų apšildymui nuo 2004 01 01 bus taikomas 18 proc. pridėtinės vertės mokestis.

Prašome skurstantiems žmonėms - pensininkams, socialiai remtiniams ir mažus atlygius gaunantiems - netaikyti patalpų šildymui PVM, valstybės sąskaita pastatyti butuose su naudotos šilumos skaitiklius ir įrengti individualius temperatūros reguliavimo prietaisus.

Įvykiai, komentarai

(atkelta iš 3 psl.)

Įdomu, kad laikraščiai "Tribuna", "Krasnaja zvezda" ir daug kitų "nacionalpatriotinių" leidinių, skelbdami apie "grėsmes" Rusijai, kurias kelia Baltijos valstybės, niekada nepamiršta tose pačiose publikacijose priminti apie rusakalbių "diskriminavimą ir persekiojimą" jose. Štai "Tribuna" straipsnyje apie naują radarą Latvijoje čia pat skelbia, kad Latvijos Cesio rajone liko tik viena rusų vidurinė mokykla. Esą Latvijos valdžia – ir centrinė, ir vietinė – neriasi iš kailio, kad išnaikintų rusų kalbą Latvijoje.

Be nuolat puolamos "Pribaltikos", Maskva turi ir kitų rūpesčių ir jau skelbia apie grėsmes, keliamas Rusijai naujosios Gruzijos valdžios. Tai skelbia ne tik Kremliaus kontroliuojama žiniasklaida, bet ir oficialūs valdžios asmenys. Deja, didžiulis pavojus

Pučia grėsmės baubą

po buvusio prezidento E. Ševardnadzės nuvertimo iškilo ne Rusijai, o Gruzijai. Tai aiškiai pasakė laikinoji Gruzijos prezidentė Nino Burdžnadzė kalbėdama Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) konferencijoje Mstrichte. Jos žodžiais, Rusija kelia grėsmę Gruzijos teritoriniam vientisumui siekdama atplėsti nuo Gruzijos Adžariją ir Pietų Osetiją. Tą rodo akivaizdus faktas, kai vos atsistatydinus E. Ševardnadzė į Maskvą buvo skubiai atskraidinti Adžarijos ir Pietų Osetijos vadovai. Abu jie neslepia savo separatistinių kėslių ir net prakalbo apie prisijungimą prie Rusijos.

Na, o mažumėlę atsipeikėjęs po nuvertimo E. Ševardnadzė prakalbo, kad sąmokslą prieš jį rengė Jungtinės Valstijos, o konkrečiai – JAV mi-

lijardierius Džordžas Sorosas. Esą jis suformulavo ištisą koncepciją, kaip rengti rinkimus, kad į vyriausybę ateitų kiti žmonės, o Gruzijoje buvo kuriamos tokios pat organizacijos kaip buvusioje Jugoslavijoje. Tiesa, vėliau E. Ševardnadzė kalbėdamas su užsienio žurnalistais jau švelnino savo ankstesnį pareiškimą. Jis aiškino, jog nekalbėjo apskritai apie JAV, ir sakė tikįs, kad Baltųjų rūmų administracija "suokalbyje" nedalyvavo, bet pridūrė, jog prie įvykių Gruzijoje prisidėjo "įvairios struktūros". O laikinoji Gruzijos prezidentė N. Burdžnadzė pareikalavo, kad Rusija išvestų savo kariuomenę iš Gruzijos, nes kol ji bus, tol bus nuolatinė grėsmė Gruzijos nacionaliniam saugumui ir teritoriniam vientisumui.

Neramumai NVS šalyse

Po įvykių Gruzijoje ir prezidento E. Ševardnadzės atsistatydinimo politikos apžvalgininkai Vakaruose ir netgi Rusijoje prakalbo apie Rusijos įtakoje esančios vadinosios Nepriklausomų valstybių sandraugos byrėjimo pradžią. Iš tiesų naujieji Gruzijos vadovai net neslepia, kad pagrindinis jų tikslas – atvesti Gruziją į ES ir NATO. Neseniai apie tai kalbėjo ir Azerbaidžano gynybos ministras susitikime su savo kolega iš Bulgarijos. Šis Azerbaidžano, kurio oficialūs asmenys iki šiol vengė apie tai kalbėti, gynybos ministro pareiškimas gerokai suerzino Kremlių. Tiesa, Azerbaidžanui prisijungti prie euroatlantinių struktūrų nebus lengva, nors savo geopolitine strategine padėtimi Azerbaidžanas būtų gana priimtinas NATO. Visa bėda ta, kad apie demokratiją Alijevų klanu valdomoje šalyje negali būti ir kalbos. Valdžia grubiai ir negailestingai susidoroja su opozicija ir nuolat jėga išvaiko opozicinių jėgų demonstracijas bei mitingus. Tačiau vien demonstracijų vaikymu ir demonstrantų daužymu guminėmis lazdomis neapsieinama. Opozicijos lyderiai apkaltinami "riausių kurstymu" ir grūdami į kalėjimus. Šiuo metu Bailo kalėjime sėdi per 100 opozicijos veikėjų. Visų pirma tai partijos "Musavat" veikėjai ir eiliniai jos nariai. Paskutinėmis dienomis jau daugiau kaip mė-

nesį sėdintys Bailo kalėjime opozicionieriai paskelbė "sausą" bado streiką ir ketina badauti, kol bus peržiūrėti Azerbaidžano prezidento rinkimų rezultatai. Kad rinkimai buvo grubiai klastojami išrenkant buvusio prezidento SSKP Centro komiteto politinio biuro nario Heidaro Alijevo sūnų, vieningai pripažino tarptautiniai stebėtojai iš Europos Tarybos ir Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO).

Šie opozicinės "Musavat" partijos veikėjai buvo suimti po spalio 16 d. įvykusių masinių demonstracijų, kurios buvo žiauriai išvaikytos ir buvo žmonių aukų. Pažymima, kad grubų susidorojimą su opozicija sankcionavo vos spalio 15 d. išrinktas Azerbaidžano prezidentu H. Alijevo sūnus İlhamas.

Beje, apie pastarąjį viso pasaulio spauda rašo ne kaip apie politiką, o kaip apie paskendusį korupcijoje, aistringą kazino lošėją, kuris daugiau laiko praleidžia ne prezidentūroje, o lošimo namuose. Žinoma, Azerbaidžanui, ko gero, dėl jo strateginės padėties yra galimybių patekti į NATO. Jis turi naftos išteklių. O tai labai svarbus veiksnys.

Prasidėjo neramumai ir komunisto prezidento Vladimiro Voronino valdomoje Moldovoje. Tai irgi panašiai kaip Gruzija katastrofiškai ekonomiškai nuskurdusi

NVS šalis. Daugelis Moldovos gyventojų gyvena tik iš natūralaus ūkio ir teigia, jog nebeatsimena, kaip atrodo pinigai. Užguiti moldavai pagaliau subruzdavo ir į sostinės Kišiniovo gatves išėjo dešimtys tūkstančių demonstrantų. Tiesa, jie demonstravo ne prieš skurdą, o prieš prezidento komunisto V. Voronino ketinimą faktiškai paversti Moldovą, geriausiu atveju, Maskvos protektoratu. Mat Kremlius sugalvojo planą paversti Moldovą federacija kartu su "atsiskyrusia", niekieno nepripažinta Padnestrės "respublika". Tai specialiai Maskvos nuleistas pūlinys siekiant laikyti Kišiniovą savo kišeneje. Daigiatūkstantinių protesto demonstracijų dalyviai, kurių vien Kišiniove išėjo į gatves beveik 50 tūkstančių, reikalavo išvesti Rusijos armiją iš Padnestrės ir prisijungimo prie NATO. Tokios įvykių eigos nesitikėjo netgi Rusijos prezidentas V. Putinas, kuris turėjo atvykti į Kišiniovą dalyvauti pasirašant jo paties sukurtą "federalinę sutartį" tarp Moldovos ir Padnestrės. Kaip klostysis tolesni įvykiai Moldovoje, sunku pasakyti. Tačiau pakankamai aišku, jog po ilgoko snūduriavimo NVS šalių gyventojai jau atsibunda ir nenori "didžiojo brolio" globos, nuo kurios pakankamai prisikentėjo per ilgus komunizmo dešimtmečius.

Penkiolika veiklos metų

Lapkričio 28-ąją Kauno įgulos karininkų ramovės salė buvo pilnutėlė – į koncertą, skirtą savo 15 metų jubiliejui, pakvietė Kauno miesto tremtinių choras "Ilgesys". Tai pirmasis buvusių tremtinių choras Lietuvoje, kuris gimė kartu su tautos Atgimimu – bendro ėkimo žmonės susibūrė 1988 m. rudenį. Trylika metų jam vadovavo maestro Antanas Paulavičius, dabartinė meno vadovė – Gintė Plerpaitė. Nuo pat pirmųjų choro gyvavimo dienų talkino Bronė Paulavičienė.

Choro repertuare – dainos Dievui ir Tėvynei. Per savo gyvavimo laiką choras yra paruošęs apie 100 kūrinių, daugelį dainų sukūrė maestro A. Paulavičius savo eilių tekstais. Choras ne tik išvažinėjo koncertuodamas visą

Lietuvą, bet buvo ir užsienyje. Dalyvavo visose Kauno miesto bei respublikinėse dainų šventėse, yra tremties dainų bei poezijos švenčių "Leiskit į Tėvynę" iniciatorius. Ypačingą reikšmę choro veiklai turėjo pažintis su poetu Bernardu Brazdžioniu 1989 m. Daugelis repertuaro dainų sukurtos šio poeto tekstais, o kai kurie iš jų yra net dedikuoti chorui "Ilgesys".

Jubiliejiniam koncertui choras paruošė mažą spektaklį – dainomis, giesmėmis ir autentiškais pasakojimais pervertė keletą mūsų tautos istorijos puslapių. Šiluma ir meile, pasak vadovės B. Paulavičienės, jie stengėsi apsupti visus koncerto klausytojus. Ir tai pavyko – salė aidėjo nuo plojimų, o koncerto pa-

baigoje choristus ir vadovus tiesiog užgriuvo sveikinimų lavina. "Tegul jūsų lietuviška daina skamba visoje Europoje", – linkėjo jiems LPKTS valdybos pirm. Antanas Lukša. "Tik dainos, giesmės suteikė stiprybės mūsų tėvams ir seneliams, atsidūrusiems atšiaurioje sąlygose. Tik taip jie sėmėsi stiprybės ir išliko gyvi", – sakė atvykęs pasveikinti choro gražaus jubiliejaus proga Kauno miesto mero pirmasis pavaduotojas Kazimieras Starkevičius.

"Mes neatsisveikinam – iki kitų susitikimų!" – baigė jubiliejinį koncertą aktyvioji choro vadovė B. Paulavičienė.

Irma
MINSKIENĖ

Choras "Ilgesys" ir vadovai po jubiliejinio koncerto

Jono Ivaškevičiaus nuotr.

(atkelta iš 1 psl.)

Tu nepabūgai gyvenimo negandų ir audrų. Girdėdamas didžiojo Kūrėjo balsą, Tu savo gyvenimo irklais drąsiai yreisi per tas audras ragindamas ir kitus ėdejuoti, pabusti iš baimės gnaužtų ir keltis. Keltis Lietuvai. Tu pats buvai paženklintas Lietuvos ženklų, jos spindesiu. Lietuva, kaip rašai, buvo Tavo likimas, žadinantis darbui dėl jos gražesnės ateities. Svarbiausia – jos neišduoti, neišduoti savo sąžinės: išduodamas Tėvynę, žmogus išduoda savo prigimtį, savo artimuosius, išduoda pats save. Saiki: išduodami Tėvynę, mes išduodam Dievą savyje. Teisingai pasakyta: Tėvynė – ir meilė, ir pareiga, ir didžiulė atsakomybė, susijusi su mūsų šaknų išsaugojimu, su mūsų kalbos – svarbiausio dvasinės kultūros elemento išsaugojimu. Ypač tą pareigą ir atsakomybę turėtume jausti dabar žengdami į Europos Sąjungą. Be savo savasties ten niekam nebūsime įdomūs.

Mielas Kęstuti, prisimenu – su Tavim susipažinau dar sovietiniais metais viename bute, kurį gal galėtume pavadinti konspiraciniu. Jame būdavo šnekama Lietuvos istorijos ir apskritai mūsų kultūros klausimais. Aš tada rodžiau temines skaidres "Lietuvos kelias". Su mumis buvo ir Tavo ištikima gyvenimo draugė Lolita, iš Dramos teatro – Danutė ir režisierius Gytis, profesoriaus istoriko Igno

Jonyno dukra mokytoja Birutė, menotyrininkė Laimutė ir kiti. Prisimenu Tavo kalbą, Lietuvos istorijos garbingų puslapių karštą deklaravimą. Lietuvos idėja buvo mūsų visų jungtis ir rūpestis. Lyg iš tolo girdžiu ir Tavo žodžius apie lietuvių kalbos grožį, jos išsaugojimo būtinumą, tautinio orumo išlaikymą. Gera būtų, kad ir mes visi turėtume toki rūpestį, kuris sudarytų didžiulę jėgą išsaugoti pačią Lietuvą.

Tavo vaikystė prabėgo prie Nenuo. Plokščius jau seniai garsino dr. Vinco Kudirkos vardas. V. Kudirka knygnešystei įkvėpė ir Tavo senelį. Vėliau Tavo artimieji buvo Lietuvos partizanų gretose. Pats jaunuolio akimis matei sovietų prievartą, žmonių skausmą, savo Tėvynės tragediją. Visa tai matydamas negalėjai tylėti – skausmas veržėsi poezijos posmais. 1947 m. parašai eilėrašį "Raudonasis maras". Mokeisi "Saulės" gimnazijoje, lankei dramos būrelį, dalyvavai mokinių literatūrinėje veikloje. Baigęs gimnaziją, 1946-1948 m. studijavai lituanistiką Kauno universitete. Paskui jausdamas, kad neišvengsi saugumo "rankos", išvykai studijuoti į Maskvos valstybinį teatro meno institutą, kurį baigėi 1952 m. kartu su grupe lietuvių aktorių. Tais pačiais metais pradėjai dirbti Kauno dra-

mos teatre aktoriumi – per savo 40 darbo teatre metų sukūrei daugybę įsimintinų vaidmenų. Bene labiausiai Tave išgarsino Žygimanto Augusto vaidmuo Juozo Grušo pjesėje "Barbora Radvilaitė". Karalienė Barbora – mūsų visų miela aktorė Rūta Staliūnaitė dažnai žmonėms deklamuoja Tavo sukurtus eilėraščius; ji ir šiandien, švenčiant Tavo jubiliejinį gimtadienį, yra greta Tavęs. Ji kartu su aktoriumi Egidijumi Stanciku, pritariant pianistės Radvilės Morkūnaitės ir vargonininkės Dalios Jatautaitės muzikos garsams, perpildytoje žmonių Kauno įgulos karininkų ramovės salėje skaitys Tavo kūrybą, prisimins Tavo gražius gyvenimo žingsnius. Šioje Tavo gimtadienio dvasinėje puotoje dalyvaus ir garbingasis Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, ir Kauno "Ažuolo" vidurinės mokyklos bei "Saulės" gimnazijos mokiniai. Tu niekada nepadlaiživai sovietinei valdžiai – todėl dažnai negaudavai reikšmingų vaidmenų, buvai nutylimas ir teatro kritikos, bet likai išdidus, karališkas. Nepalaužė Tavęs ir sovietinio saugumo "pokalbiai". Likai ištikimas savo krašto sunus. Tu niekada negalėjai susitaikyti su okupanto primesto literatūrinio žaidimo taisyklėmis. Tu daugelį metų savo poeziją – savo širdies dalelę laikei stalčiuje, kol atsiradus Vytau-

Neišduokim Lietuvos

to Andziulio pagrindinei spaustuvei dalis Tavo prirašytų padrikų lapų virto spausdintais puslapiais, turėjusiais bendrą pavadinimą "Ugnies Kryžius".

Prisimenamas savo teatro meno studijas Maskvoje lyginai su tremtiniais. 1983 m. parašai eilėrašį "Tremtiniai", kuriame matyti, kad ir Tu buvai sovietinės vergijos dvasinis kalnys: "Jūs nebuvo vieni, vieniši tremtyje –// Kas prie Laptevų jūros, o aš – Maskvoje.// Jus ten žudė, kankino, marino badu.// Mane žudė Maskva – mokė būt artistu."

Nenagrinėsiu daugiau Tavo eilėraščių – jų daugybė. Tu rašai apie Lietuvos okupaciją, jos rusifikaciją, trėmimus, skelbei dorinio atgimimo būtinumą, atsiliepdavai į savo meto aktualijas. Tik prisiminsime, kad 1990 m. jau legaliai išėjo Tavo eilėraščių knygelė "Lietuva – tai sąžinė". 1994 m. ta pati Vytauto Andziulio spaustuvė išleido jau žymiai didesnę Tavo poezijos rinkinį "Neišduokim Lietuvos". Dar po metų pasirodė mažytis Tavo rinkinėlis, pavadintas "S.O.S." 1996 m. "Vaga" išleido Tavo eilėraščių rinkinį "Po Svarstyklių ženklų", kurio Tu taip laukei ir, deja, nebesulaukei... Kaip ir nesulaukei 1996-ųjų šv. Kalėdų žvakučių šviesos. Gruodžio 15 d. išėjai į Amžinąją Šviesą, šiandien pažymėtą Tavo gimtadienio švente – Lietuvos Laisvės šauklio ir Sąjūdžio ženklų.

Šventė Kuršėnuose

Ankstyvą lapkričio 23-iosios rytą iš Tauragės autobusų stoties autobusas pajudėjo Šiaulių link: choras "Tremtinys" išvyko į Kuršėnus – į buvusių tremtinių ir politinių kalinių mišrių chorų festivalį, kuriame dalyvavo chorai iš Jonavos, Mažeikių, Radviliškio, Telšių, Šiaulių, Tauragės ir vietiniai kuršėniškiai.

Didelė dalis dainininkų – brandaus amžiaus, patyrę sunkią dalią tėvynės išbandymų metais. Tai atsispindėjo ir jų pasirinktuose kūriniuose. Koncertas, minint Šv. Cecilijos, chorų globėjos, dieną, vyko erdvioje, senoje, jau 480 metų jubiliejų atšventusioje, pilnutėlėje bažnyčioje. Po sekmadienių pamaldų iškilmingai pristatyta šventė. Kiekvienam čia jau vykusiame festivaliui atminti buvo nešamos degančios žvakės.

Kolektyvai atliko po dvi pasirinktas dainas arba giesmes. Mūsų choras (vad. R. Eičas) atliko "Kur giria žaliuoja" (muz. J. Gudavičiaus, ž. K. Sakalausko-Vanagėlio) ir "Už Raseinių ant Dubysos" (muz. J. Naujalio, ž. Maironio). Dainavo ir jungtinis choras.

Visų chorų vadovai, organizatoriai, aktyviai prisidėję prie renginio, buvo apdovanoti padėkos raštais, suvenyrais, gėlėmis. Išskirtinis dėmesys buvo parodytas parapijoms klebonui, kuris visada remia tokius renginius.

Chorų šventė Kuršėnuose vyko jau ketvirtą kartą. Renginio pagrindinė organizatorė – Kuršėnų choro "Tremties varpai" vadovė Šiaulių savivaldybės Kultūros centro vyr. folklorininkė Birutė Jarošienė.

Irena MALINAUSKIENĖ

Neužmirštama praeitis

Juozas Traskauskas gimė 1927 m. Pasuduonės k., Liudvinavo valsč., Marijampolės aps. Šeimoje augo du vaikai: Juozas ir keleriais metais vyresnė sesuo Matilda. Matilda Traskauskaitė, kurią mes vadinamę Mildute, ištėkėjo už Vinco Matulaičio. Tėvų namuose užteko duonos visiems: ir dukrai, ir žentui.

Antroji sovietų okupacija sudrumstė šeimos ramybę. 1945 m. areštavo tėvą Vincą Traskauską ir žentą Vincą Matulaitį. 1946 m. pavasarį tėvas mirė Lukiškių kalėjime, o Vincą Matulaitį išvežė į Komiją, Uchtos lagerius. Neilgai vargęs 1946 m. rudenį mirė.

Areštavus tėvą visi ūkio darbai gulė ant sūnaus Juozo pečių, tačiau ir tas 1946 m. buvo pašauktas į armiją. Mildutė, likusi su motina ir maža dukrele, įsitraukė į pagrindinio veiklą.

Nepajėgė Juozas tarnauti

okupantams: 1947 m. pabėgo iš armijos ir įsitraukė į Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. partizanų gretas, pasirinkdamas slapyvardį Jūreivis. Jis buvo paskirtas grandies vadu.

Greitai namus paliko ir Mildutė su mama: pradėjo slapstyti. Jas priglaudė geri žmonės.

1950 m. Mildutę areštavo ir nuteisė 25 m. kalėti ir 5 m. be teisių. Kalėjo Kazachstane, Kengyro lageriuose. Sunkus darbas, alinantis karštis nepalaužė Mildutės. Ji žinojo, kad jos laukia dukrelė. Po 1954 m. Kengyro lagerio sukilimo Mildutę išvežė į Taišetą, o 1956 m. kaip ir dauguma politinių kalinių grįžo į Lietuvą. Susitiko su savo mylima dukrele, žilagalve motinėle, bet nerado brolelio... Žmonės pasakojo, kur jis žuvo, bet kur padėjo kūną, nežinojo niekas.

1959 m. Mildutė ištėkėjo

už Eugenijaus Varnagirio. Apsigyveno Liudvinave. 1988 m. Mildutė su trimis dukromis ir sūnumi palaidojo ir antį savo vyrą Eugenijų.

Juozas Traskauskas-Jūreivis žuvo 1952 m. Želsvelėje, Lajaus lauke. Su juo kartu žuvo Juozo bendražygis Antanas Ūkelis-Simukas. Atsitiesusi po sunkių išgyvenimų ir vargų, Mildutė savo brolio ir jo bendražygio žūties vietoje pastatė atminimo paminklą – kryžių. Išskilmėse dalyvavo vaikai, šeimos draugai, bendraminčiai, Kengyro lagerio draugės. Dalyvavo Marijampolės šaulių choras. Liudvinavo bažnyčioje šv. Mišias aukojo parapijos klebonas R. Marceina, kuris pašventino ir naujai pastatytą kryžių.

Nelė SALČIUVIENĖ
Autorės nuotr.

Prie pastatyto kryžiaus Mildutė su dukromis

Antanas Ūkelis-Simukas (kairėje) ir Juozas Traskauskas-Jūreivis

Skelbimai

LKKAS maloniai kviečia visus, turinčius dokumentines ar vaizdines medžiagas apie Lietuvos kariuomenės karininkus, ypač – apie pokaario ginkluotojo pasipriešinimo dalyvius, turinčius karininko laipsnį, prisidėti prie daugiatomės enciklopedijos "Lietuvos kariuomenės karininkai 1918-1953" rengimo. Rašykite: **Vytautui Zabielskui, Pušų g. 17-4, Vilnius. Tel. (8-5) 2723828.** Arba: **Astai Rėklaitytei, Kačanausko g. 18-7, Kaunas. Tel. (8-37) 734218, (8-652) 94228.**

Atsiliepkite

Norėčiau, kad atsilieptų pažinojusieji mano brolių partizanų **Valentą RIMŠELĮ** iš Ignalinos r. Kalvesalio k. Manė ištrėmė į Sibirą 1945 m. Po kelerių metų grįžusi dar buvau jį sutikusi. Vėliau jis buvo sušaudytas, bet kur – nežinau. Rašyti: **Vandai Rimšelytei-Šeškienei, Tiesioji g. 23, Klaipėda.**

LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistentu vardui gauti sąrašą

Tęsinys

Izidorius Bružas (po mirties), ryšininkas, Raseinių aps. Jurbarko valsč. 1946-1947 m.

Petras Busela, karys, Kalvarija, Vietinė rinktinė 304 batalionas 1944 02 16 – 1944 05 15

Vytautas Čaplikas, pogr. spaudos platintojas, Alytaus aps. Daugų valsč. 1950-1954 m.

Kazys Čeičys, karys, Rokiškis, Vietinė rinktinė 1944 02 16 – 1944 05 15

Petras Čekanauskas (po mirties), partizanas, Raseinių aps. Kelmės valsč. 1944-1945 m.

Petras Čeponis, partizanas, Biržų aps. Pasvalio valsč. Dragūno būrys 1944-1945 m.

Liudvikas Mindaugas Čėsna, ryšininkas, Marijampolės aps. Gudelių valsč. Tauro apyg. Vytauto rinkt. 1950-1952 m.

Jadvyga Čėsnaite (po mirties), ryšininkas, Trakų aps. Kaišiadorių valsč. 1944-1945 m.

Aldona Čijunčikienė-Umbražiūnaitė, ryšininkė, Švenčionių aps. Tverečiaus valsč. 1945-1952 m.

Vladislovas Deveikis (po mirties), sukilimo dalyvis, Utenos aps. Tauragnų valsč. 1941 06 22-28

Jonas Dunska, ryšininkas, Kaišiadorių aps. ir valsč. Šnekučio būrys 1946-1952 m.
Agnieška Birutė Girdzijauskienė-Bylaitė, ryšininkė, Marijampolės aps. ir valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Dešinio kuopa 1944-1949 m.

Stasė Graičiūnienė-Tamošiūnaitė, ryšininkė, Rokiškio aps. ir valsč. 1944-1950 m.

Silvestras Griškās, ryšininkas, Kretingos aps. Darbėnų valsč. 1947-1951 m.

Steponas Gudās (po mirties), ryšininkas, Kretingos aps. Platelių valsč. 1946-1947 m.

Martynas Jankevičius, karys, Kauno aps. Seredžiaus valsč. Vietinė rinkt. 1944 02 16 – 1944 05 15

Juozas Janušauskas (po mirties), partizanas, Kauno aps. Vilkijos valsč. 1944 06 – 1944 12

Elena Genovaitė Juknevičienė-Rudavičiūtė, partizanas, Telšių aps. ir valsč. Žemaičių apyg. Šatrijos rinkt. 1947-1952 m.

Juozas Janulevičius, pasipr. akcijų dalyvis, Lazdijų aps. Veisiejų valsč. 1946-1952 m.
Augustinas Janušas, karys, Telšiai, Vietinė rinktinė

1944 02 16 – 1944 05 15

Jonas Jurgaitis (po mirties), ryšininkas, Šakių aps. Kidulių valsč. Tauro apyg. Žalgiario rinkt. 1947-1948 m.

Mečislovas Kancerevičius, karys, Ukmergė, Vietinė rinktinė 1944 02 16 – 1944 05 15

Kazys Kaspariūnas, karys, Marijampolė, Vietinė rinktinė 321 batalionas 3 kuopa 1944 02 16 – 1944 05 15

Monika Katilienė-Paulauskaitė, ryšininkė, Lazdijų aps. ir valsč. 1949-1952 m.

Jonas Kaubrys, sukilimo dalyvis, Kretingos aps. Mosėdžio valsč. 1941 06 22-28

Valerijonas Kauneckis (po mirties), sukilimo dalyvis, Kretingos aps. Skuodo valsč. 1941 06 22-28

Kazys Kaunietis, ryšininkas, Anykščių aps. Kavarsko valsč. 1948-1952 m.

Pranas Kavaliauskas, rėmėjas, Alytus aps. Miroslavo valsč. Dainavos apyg. 1944-1948 m.

Juzefa Kinderienė-Vengalytė, ryšininkė, Tauragės aps. ir valsč. 1945-1953 m.

Regina Kižienė-Bylaitė, ryšininkė, Prienų aps. ir valsč. Dešinio būrys 1944-1955 m.

Antanas Kleponis (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Merkinės valsč. Siaubo būrys 1944-1946 m.

Bronius Kleponis (po mirties), partizanas, Alytaus aps. Merkinės valsč. Siaubo būrys 1945-1946 m.

Jonas Kmita, karys, Marijampolės aps. Kalvarijos valsč. Vietinė rinkt. 1944 02 16 – 1944 05 15

Stanislovas Krapavičius (po mirties), partizanas, Vilkaviškio aps. Keturvalakių valsč. Tauro apyg. Vytauto rinkt. 1946-1948 m.

Juozas Kunigėlis (po mirties), partizanas, Utenos aps. Kuktiškių valsč. Vaidoto būrys 1944-1945 m.

Stasys Kurklietis (po mirties), partizanas, Rokiškio aps. Juodupės valsč. 1944-1945 m.

Petras Algimantas Lazauskas, karys, Telšiai, Vietinė rinktinė 1944 02 16 – 1944 05 15
Stasys Liaudanskas, karys, Marijampolė, Vietinė rinktinė 3 kuopa 1944 02 16 – 1944 05 15

(B.d.)

Atsiliepiamus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: **LGGRTC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. (8-5) 2314157.**

Surengta vakaronė

Vakaronę "Tavo likimas - ir mano likimas" lapkričio 22 d. surengė LPKTS Panevėžio skyriaus jaunesniosios kartos nariai. Neįgalųjų kombinato salėje vos tilpo gausiai susirinkę bendro likimo žmonės.

Susirinkusieji paminėdami Kariuomenės dieną ir Lietuvos kariuomenės įkūrimo 85-metį tylos minute pagerbė Lietuvos karius, partizanus, visus, žuvusius už mūsų laisvę.

Pranešime tema "Pažvelkime į ateitį" akcentavau, kad į ateitį turime žvelgti remdamiesi praeities patirtimi, nekartoti klaidų. Nereikia baimintis ir būsimo susijungimo su TS. Turime likti ištikimi savo nuostatoms šiuo ypač skaudžiu mūsų valstybei metu – ryškėjant parsidavėlių ir palaidūnų sukeltam pavojui šalies saugumui.

Kviečiau jaunesniąją kartą aktyvesnei veiklai, burtis draugėn ne vien politinėms diskusijoms, bet ir pagal savo pomėgius: rengti išvykas,

teminius vakarus, literatūrinės popietes, susitikimus su žymesniais žmonėmis, saugoti likimo draugų vienybę – ne tik nario bilietu, bet ir širdimi.

Koncertavo neįgalųjų choras "Tonika" (vad. R. Baltuška), gausus Utenos buvusių politinių kalinių ir tremtinių choras "Aisčiai" (vad. A. Driukas), moterų trio, vyrų duetas. Dar negirdėtas dainas lydėjo ilgi plojimai. Neatsiliko ir šeiminkai – LPKTS Panevėžio choras "Likimai", greitai švęsiantis 15 m. jubiliejų (vad. Giedrė ir Romualdas Baltuškos). Koncerto pabaigoje abu chorai susijungė bendram "Tremtinio valsui".

Dar ilgai nesiskirstė vakaronės dalyviai. Vaišinosi atsineštomis vaišėmis, skambėjo muzika ir dainos. Žmonės buvo dėkingi kasdienybę praskaidrinusiems choristams ir renginio iniciatoriui Birutei Račkieniui.

Algirdas BLAŽYS

Susitikimas

Mes čia susitikom, brangieji, Pagerbti tėvelių ir brolių kapų. Pabraidyti po rasotą žolę Žalių Suvalkijos laukų.

Spalio pabaigoje Marijampolės aps. Patašinės kaimo susitiko visa gausi Valiukų giminė, o Marijampolės kapinėse buvo pašventintas tėvų ir sesers paminklas.

Valiukai buvo ūkininkai, turėjo 23 ha žemės. Kadangi gausiai šeimai buvo nelengva išsiversti, samdė darbo jėgos. Dėl to buvo priklijuota "buožių" etiketė. Vaikams paaugus gyvenimas pagerėjo. Šeimai užteko ir darbo, ir duonos. Tačiau okupavus sovietams šeimą, kaip ir visą Lietuvą, užgriuvo nelaimės. Kilus partizaniniam karui visa Valiukų šeima ne liko nuošaly.

1949 m. kovą tėvų ūkyje gyveno ir dirbo Albinas, Genovaitė, Teresė ir Antanas. Atostogavau ir aš, Marijampolės 2-osios mergaičių gimnazijos mokinė. Kovo 25 d. mes, keturi Valiukų vaikai, išskyrus Genovaitę, kuri pabėgo, buvome išvežti į Ir-

kutsko sr. Mama, tuo metu gulėjusi ligoninėje po operacijos, liko Lietuvoje. Ligotą tėvą priglaudė kaimynai. Tai gi devynis vaikus išauginusi mūsų motina ligotoje senatvėje liko viena.

Genovaitė-Saulutė buvo partizanų ryšininkė. Marija – Tauro apyg. partizano Vlodo Senkaus žmona su dukrelėmis Vale ir Laimute slapstėsi pas gerus žmones. Kazimieras kalėjo lageryje. Matilda vokiečių okupacijos metais pateko į Austriją. Regina mokytojavo Karmėlavoje. Albi-

nas 1955 m. mirė.

1957 m. mes, ištremtieji, grįžome į tėvynę. Praėjome kryžiaus kelius, kol pavyko prisiregistruoti, kol išsigijome butus ir t.t. Visi kabinomės į gyvenimą kaip sugebėjome. Kūrėm šeimas, auginom vaikus. Dabar, sulaukę senatvės, džiaugiamės, kad esame iš gausios šeimos, ir didžiuojamės, kad sulaukėme gausaus vaikų, vaikaičių ir provaikaitių būrio.

Salomėja
VALIUKAITĖ-
SKUČIENĖ

Autorės nuotr. Valiukų giminė prie tėviškės klevo

Skelbimai

Ieškau žuvusio pusbrolio kapo

Mano pusbrolis Vincas KUČINSKAS gimė 1926 m. Radviliškio r., Šiaulėnų valsč., Stalmokų k. Apie 1946–1947 m. tapo partizanu. Laikėsi Šiaulėnų valsč., Butkių k., Stalmokų miškuose.

1948 m. lankėsi pas pusseserę Aldoną Dambrauskienę, gyvenusią Šiaulėnų valsč. Gražvydo k. 1949 m. Aldona, mirus vyrui (Jeronimas Dambrauskas, Gražvydo prad. mokyklos vedėjas), išvažiavo gyventi kitur. V. Kučinskas lankėsi ir Gražvydų mokykloje. Partizanų būrio ryšininkė buvo mokytoja Pleniūtė. 1948 m., apie liepos-rugpjūčio mėn., Gražvyduose įvyko susišaudymas. Buvo nukauti šeši sovietų aktyvistai, mokyti. Pleniūtė areštuota. V. Kučinsko būrio vadas buvo slap. Liutauras. Po kautynių Vincas su savo būriu laikėsi pas mane, Petronėlę Kuvikaitę-Bacienę, Šiaulėnų valsč., Butkių kaime. Apie 1954–1955 m. įvyko dar vienos baisios kautynės vietovėje tarp Stalmokų ir Šiaulaičio kaimų. Tai buvo paskutinis pasipriešinimas. Žuvo trys partizanai, tarp jų ir V. Kučinskas. Kur palaidoti jų palaikai, nėra žinoma. Iš artimųjų likusi tik aš, Petronėlė Bacienė, ir mano sesuo Aldona Dambrauskienė-Stradomskienė.

Prašome ką nors žinančius rašyti: Petronėlei Bacienei, Šalkausko g. 7-36, Šiauliai LT-5400.

Patikslinimas

Kengyro lagerio sukilimo metu, 1954 m. gegužės mėn., Džekazgan Rudniko lageryje taip pat vyko sukilimas, kuris labai aktyviai rėmė greta esančio Kengyro lagerio sukilimą. Patiksliname, kad politinis kalinys Augustinas Švenčionis priklausė Džekazgan Rudniko sukilimui vadovaujančiam komitetui. Plačiau galima paskaityti "Laisvės kovų archyvo" 34-ame numeryje.

Lietuvos paštuose galite užsiprenumeruoti "Tremtinį"

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. - 14,40 Lt, 6 mėn. - 28,80 Lt, metams - 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas - 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams - 50 JAV dolerių. Tik labai prašome atkreipti dėmesį į tai, kad siųsdami "Tremtinio" prenumeratos čekius grafoje - Pay to the order of - rašykite: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai. Jei užrašysite "Tremtiniui", bankas tokio čekio nepriims.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, 3000 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Į užsienį siunčiame ir "Laisvės kovų archyvą" (metinė prenumerata - 50 JAV dolerių).

Valiutinės atsiskaitymo sąsk. Nr. 120070611 AB "Vilniaus banko" Kauno "Santakos" filialas. Banko kodas - 260101732.

Primename - 2004 m. metinės prenumeratos priėmimas baigiamas šių metų gruodžio 14 d., o kasmėnesinė prenumerata baigiama kiekvieno mėnesio 20 d.

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Bronė Petraitytė-Martišienė 1938-2003

Gimė Varsrelių k., Kelmės r., ūkininkų šeimoje. 1951 m. suimta visa Petraičių šeima. Iki 1958 m. gyveno tremtyje - Irkutsko sr., Bratsko r. Dirbo kolūkyje, miško ruošos darbus, Bratsko cemento fabrike. 1958 m. grįžo į Lietuvą. Ištekėjusi gyveno Jurbarko r., Rutkiškių k. Užaugino tris vaikus.

Palaidota Eržvilko kapinėse.

Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LPKTS Jurbarko skyrius

Ona Pociūtė-Každailienė

Gimė Telšių aps., Alsėdžių valsč., Skirpsčių k. Buvo Žemaičių apyg. partizanė. Jos tėvų sodyboje buvo Žemaičių legiono štabas. Dalyvavo kautynėse. Prieš 7 m. susirgusi sunkia liga buvo prižiūrima E. ir V. Garjonių.

Palaidota Kretingos kapinėse.

Tėbūna lengva Jai Lietuvos žemelė.

Žemaičių apyg. partizanai

Lanas Kęstutis Šarka

Gimė Seinų aps., tarnautojų šeimoje. Tėvas buvo Šaulių būrio vadas, Leipalingio valsč. sekretorius. 1941 m. šeima ištremta. Lananas Kęstutis tremties išvengė. Dirbo mokytoju Vilkininkų mokykloje. 1944 m. įstojo į Vietinę rinktinę. 1945 m. suimtas. Kalėjo Vorkutos ir Uchtos lageriuose. Nuo 1958 m. neturėdamas teisės apsigyventi Lietuvoje apsigyveno Kaliningrado sr. Vėliau - Kaune. Pastaruoju metu gyveno Lazdijuose. Buvo LPKTS Lazdijų sk. tarybos sekretorius.

Užjaučiame artimuosius.

LPKTS Lazdijų skyrius

Natalija Navickienė 1920-2003

Gimė JAV, Vaterburio mst. Su tėvais grįžusi į Lietuvą apsigyveno Puipių k., Radviliškio r. 1948 05 22 Natalija su vyru ir trimis mažamečiais vaikais ištremta į Krasnojarsko kr., Partizansko r. Sibire palaidojo dvejų metų sūnelį. Grįžo į Lietuvą 1957 m. Apsigyveno Puipių k., Radviliškio r. Dirbo iki pensijos Šeduvos eksper. ūkio sandėlyje. Po vyro mirties gyveno su dukros šeima.

Palaidota Šeduvos kapinėse.

Užjaučiame dukros ir sūnaus šeimas, gimines bei artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Ignas Januševičius 1920-2003

Gimė Sadūnų k., Radviliškio r. Gyveno Radviliškyje, dirbo, mokėsi vakarinėje mokykloje. 1950 m. vedė. 1951 05 12 suimtas, nuteistas 25 m. už paramą partizanams. Kalėjo Karagandoje, Džekazgano lageryje. 1956 m. grįžo į Radviliškį. Dirbo suvirintoju ŽŪMS ir autotransporto įmonėje. Užaugino sūnų ir dukrą. LPKTS Radviliškio sk. narys nuo 1990 m. Prasidėjus Atgimimui aktyviai dalyvavo visuomeninėje veikloje.

Palaidotas Radviliškio kapinėse.

Užjaučiame dukrą, sūnų su šeimomis ir artimuosius.

LPKTS Radviliškio skyrius

Antanas Macenis

Gimė Telšių aps. Tverų mstl. Nuteistas 25 m. Kalėjo Norilsko 5-ajame lageryje. Buvo Norilsko 1953-ųjų m. sukilimo dalyvis. Palaidotas Telšių kapinėse.